

CONCEPTUL ȘI CLASIFICAREA DEZORDINILOR ÎN MASĂ

Ana-Maria CHEPESTRU,
doctorandă

Libertatea întrunirilor constituie fundamentul unui stat democratic. Odată cu dezvoltarea statului, societatea se ciocnește cu diverse tipuri de probleme, fapt care poate genera declanșarea dezordinilor în masă. În acest sens, se reliefează indispensabilitatea analizei detaliate a fenomenului prenotat, or până la moment acesta este puțin abordat în literatura de specialitate. Prin urmare, prin clasificarea și nuanțarea explicației ample a conceptului de dezordini în masă va fi posibilă identificarea cauzelor de ordin fizic și psihic ale acestora.

Cuvinte-cheie: dezordini în masă, libertatea întrunirilor, clasificare, explicație, cauze.

CONCEPT AND CLASSIFICATION OF MASS DISORDERS

Ana-Maria CHEPESTRU,
PhD student

Freedom of assembly is the foundation of a democratic state. As the state develops, society encounters various kinds of problems, which can lead to mass disorder. In this respect, it is essential to analyse the phenomenon in detail, but so far it has received little attention in the literature. Therefore, by classifying and nuancing the broad explanation of the concept of mass disorder, it will be possible to identify its physical and psychological causes.

Keywords: mass disorder, freedom of assembly, classification, explanation, causes etc.

INTRODUCERE.

Libertatea de exprimare, extinderea numărului și tipologiilor mijloacelor de comunicare și de informare, perfecționarea rețelelor online și a accesului la internet au sporit nivelul de dezvoltare a populației, în sensul amplificării calității tehnologiilor informaționale. Sub impactul racordării Republicii Moldova la progresele de ordin tehnico-informațional, societatea devine mai documentată în diverse specialități ale statului, fapt ce generează apariția răspunsurilor pozitive și/sau negative. În cele mai nesatisfăcătoare cazuri, populația organizează proteste, mitinguri prin care își exprimă dezacordul, nemulțumirea cu privire la anumite subiecte. În acest sens, dezordinile în masă constituie un pericol iminent și sporit pentru ordinea și securitatea publică a unui stat. Pentru a avea un pronostic cu referire la declanșarea acestora, reprezentanții autorităților competente trebuie să cunoască esența tulburărilor în masă și să prevadă motivele apariției lor. Este de remarcat că, în timp, Republica Moldova a evoluat considerabil în diverse domenii, iar accesul societății la informații provoacă reacții atât pozitive, cât și

INTRODUCTION.

Freedom of expression, the expansion of the number and types of communication and information media, the improvement of online networks and access to the Internet have increased the level of development of the population in terms of the quality of information technologies. The impact of the Republic of Moldova's connection to technical and informational progress is making society more knowledgeable in various areas of the state, which generates positive and/or negative responses. In the most unsatisfactory cases, the population organises protests and rallies to express their disagreement and dissatisfaction with certain issues. In this sense, mass riots constitute an imminent and increased danger to the public order and security of a state. In order to be able to predict their outbreak, representatives of the competent authorities must know the essence of mass disturbances and predict the reasons for their occurrence. It is worth noting that over time the Republic of Moldova has developed considerably in various areas, and society's access to information provokes both positive

negative. De aici se nasc nemulțumiri, decepții și frustrări; astfel apare intenția mulțimii de a le exprima într-un anumit fel.

METODE ȘI MATERIALE APLICATE.

La analiza subiectului în cauză au fost utilizate următoarele metode: analiza și interpretarea logică, care pun accent pe metode de investigare: formal-juridice și socio-juridice. Supletiv, baza științifică a cercetării este formată din investigații reliefate în conținutul articolelor științifice, culegerilor de materiale ale conferințelor etc.

REZULTATE OBTINUTE ȘI DISCUȚII.

Noțiunea „dezordini în masă” este formată din două componente, după cum urmează: dezordine și masă. Potrivit datelor oferite de Dicționar explicativ al limbii române, cuvântul „dezordine” poate fi interpretate sub trei aspecte: 1. lipsă de ordine, neorânduială, deranj; 2. lipsă de organizare, de disciplină; debandadă, dezorganizare, tulburare (socială), revoltă, răsccoală; 3. confuzie (în idei), incoerență. A doua parte a noțiunii menționate este alcătuită din cuvântul „masă” și este deslușită sub forma mai multor sensuri, însă cea mai potrivită explicație la caz este redată drept o „mulțime compactă de oameni, considerată ca o unitate; grupare mare de oameni cu anumite caractere comune; cercuri largi ale populației” [4].

Reieșind din explicația noțiunii vizate, se desprinde ideea că dezordinile în masă constituie un fenomen social negativ, care prezintă un mare pericol pentru societate. Acestea apar atât în legătură cu desfășurarea unor demonstrații, proteste, cât și în timpul organizării altor măsuri. Demonstrațiile diferă de dezordinile în masă prin faptul că reprezintă o manifestație pașnică prin care cetățenii statului de drept își exprimă dreptul constituțional și își fac cunoscut protestul colectiv împotriva neajunsurilor sociale, înlăturarea cărora previne dezordinile în masă. Dezordinile în masă se caracterizează fie prin ilegalitatea adunării persoanelor pentru a aplica violența, fie prin planificarea din timp a acestor violențe cu repartizarea clară a rolurilor. De regulă, în asemenea cazuri mulțimea aruncă cu pietre în forțele de ordine, strică vitrinele magazinelor,

and negative reactions. This gives rise to dissatisfaction, disappointment and frustration, and thus to the intention of the crowd to express them in a certain way.

METHODS AND MATERIALS APPLIED.

The following methods were used in the analysis of the subject in question: logical analysis and interpretation, which emphasize formal-legal and socio-legal methods of investigation. Suppletively, the scientific basis of the research is formed by investigations highlighted in the content of scientific articles, collections of conference materials etc.

RESULTS AND DISCUSSION.

The notion of ‘mass disorder’ is made up of two components, as follows: disorder and mass. According to the explanations given by the Dicționar explicativ al limbii române, the word “disorder” can be interpreted in three ways: 1. lack of order, disorder, disorder; 2. lack of organisation, discipline; debandardisation, disorganisation, (social) disorder, revolt, rebellion; 3. confusion (in ideas), incoherence. The second part of the notion mentioned is made up of the word “mass” and is rendered in several senses, but, the most appropriate explanation to the case, is rendered as “a compact crowd of people, considered as a unit; large grouping of people with certain common characters; wide circles of the population” [4].

From the explanation of the concept in question, it is clear that mass disorder is a negative social phenomenon that poses a great danger to society. They occur both in connection with the holding of demonstrations, protests and during the organisation of other measures. Demonstrations differ from mass riots in that demonstrations are a peaceful manifestation of the constitutional right of citizens of the rule of law to demonstrate their collective protest against social ills, the removal of which prevents mass riots. Mass riots also differ in the illegality of gathering people together to use violence, as well as in the advance planning of such violence with a clear distribution of the role of the police.

The father of psychoanalysis Sigmund

sustrage bunuri din locuri publice, răstoarnă și incendiază automobile, construiește baricade.

Părintele psihanalizei Sigmund Freud prin teoria comportamentului mulțimii punctează două însușiri specifice mulțimii:

1. contagiozitatea, care este deslușită drept o acțiune de hipnoză;

2. sugestibilitatea, care se manifestă prin reacțiile gloatei la simboluri, elemente, percepții individualizate, evitând în totalitate raționamentele generale.

În conjunctura îmbinării elementelor prenotate, din comportamentul persoanelor dispar particularitățile individuale și ies la lumină spiritul și moravul de gloată, fapt ce generează o manipulare ca oamenii să se comporte exact și inert.

În aceeași ordine de idei, se evidențiază teoria depersonalizării, care este privită în calitate de tulburare de percepție a mulțimii. Depersonalizarea este detaliat explicată în literatura de specialitate din domeniul psihatriei clinice, însă per general aceasta este o reflectare psihică de schimbare a sinelui, a anumitor trăsături ale propriului Eu, asociate în mare parte cu modificări produse în mediul înconjurător. În teoria depersonalizării, individul se consideră pe sine ca pe cineva venetic, excentric, imigrat din sine, având aptitudinea de a se privi din exterior.

În același context, se subliniază teoria convergenței, potrivit căreia conduita gloatei produce efecte urmare a unor concepții comune și asemănătoare ale mulțimii. Această teorie susține că manierele de comportament ale mulțimii se formează din acțiuni/inacțiuni, gânduri, idei, opinii consolidate, determinate și comune. Criticii teoriei respective admit faptul că în cele mai multe cazuri, mulțimea, prin comportamentul său, se manifestă absurd, lipsit de raționament.

O altă teorie care are tangență directă cu percepția mulțimii este cea a normelor emergente, lansată de către sociologul american Ralph Turner și profesorul de sociologie Lewis Killian. Aceasta explică nucleul mulțimii ca fiind inițial o omogenitate minusculă, care în timp este dezvoltată de către membrii principali. În acest caz, membrii secundari sunt influențați direct și intens de către cei principali, fapt ce determină ca toată unitatea să acționeze într-o modalitate simi-

Freud, through the theory of crowd behaviour, points out two specific features of the crowd:

1. contagiousness, which is understood as an action of hypnosis;

2. suggestibility, which manifests itself in the reactions of the crowd to symbols, elements, individualised perceptions, avoiding general reasoning altogether.

The combination of the above-mentioned elements causes the behaviour of individuals to lose its individual characteristics and the mob spirit and morality to emerge, which leads to the manipulation of people to behave exactly and inertly.

In the same vein, the theory of depersonalisation is highlighted, which is seen as a disorder of crowd perception. Depersonalisation is explained in detail in the clinical psychiatry literature, but in general it is a psychological reflection of a change of self, of certain features of the self, largely associated with changes in the environment. In the depersonalisation theory, the individual sees himself as a veneer, an eccentric, an immigrant of the self, with the ability to see himself from the outside.

In the same context, the convergence theory is emphasised, according to which mob behaviour is generated and produces effects as a result of common and similar crowd conceptions. This theory argues that mob behaviour is formed from consolidated, determined and common actions/actions, thoughts, ideas, opinions. Critics of this theory admit that in most cases, the crowd, through its behaviour, manifests itself as absurd, lacking reasoning.

Another theory that has a direct bearing on crowd perception is that of emergent norms, put forward by American sociologist Ralph Turner and sociology professor Lewis Killian. It explains the core of the crowd as initially a tiny homogeneity, which over time is developed by the core members. In this case, the secondary members are directly and intensely influenced by the primary members, which causes the whole unit to act in a similar way. This theory includes both positive (peaceful assembly) and negative (revolutions, wars) crowds.

A final doctrine directly related to the

lară. Teoria în cauză include atât mulțimi cu percepții pozitive (întrunire pașnică), cât și negative (revoluții, războaie).

O ultimă doctrină corelată nemijlocit de mulțime este teoria identității sociale, care se bazează pe accepțiunea precum că sinele este o structură polivalentă care înglobează fie proveniența individului la o colectivitate socială, fie non-apartenența la aceasta. Prin urmare, se menționează că în eventualitatea în care se modifică specificul și prioritățile grupului social din care face parte persoana, în mod instinctiv și mecanic se schimbă și percepțiile acesteia.

Unul dintre cercetătorii problemelor de organizare a revoltelor în masă din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste din anii 1953-1980, V. A. Kozlov, concluzionează că pe atunci revoltele în masă erau recunoscute acelea la care luau parte minim 300 de persoane. Consecvent, din punct de vedere psihologic, cercetătorul explică termenul de mulțime drept o acumulare nestructurată de oameni lipsiți de un scop comun clar recunoscut, dar care se înțeleg reciproc și care sunt concentrați între ei prin similaritate de stare emoțională și de un obiect comun de atenție [11, p. 209].

Magistratul rus V.T. Akimov deslușește noțiunea de dezordine în masă drept o infracțiune penală care implică un pericol public uriaș, deoarece este în mod inerent spontană și imprezvizibilă și aduce atingere interesului public. În viziunea sa, aceasta atentează la multe dintre cele mai importante obiecte protejate de dreptul penal. Toate acestea fac ca revoltele în masă să fie una dintre cele mai periculoase infracțiuni împotriva securității publice, care necesită ca agențiile de aplicare a legii să stabilească cu atenție toate elementele infracțiunii necesare pentru urmărirea penală și pedepsirea persoanelor vinovate de comiterea acesteia [9, p. 93-94].

Filosoful rus V. N. Grigoriev a încercat să determine dezordinile în masă ca fiind acțiuni intenționate, săvârșite de o grupare de oameni – mulțime, care atentează la ordinea și securitatea publică și este însoțită de pogromuri, incendieri, distrugerii de bunuri, precum și de opunere de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților [10, p. 5].

Ținându-se cont de explicațiile expuse ante, se subliniază faptul că literatura de specialitate recunoaște două elementele in-

crowd is the theory of social identity, which is based on the acceptance that the self is a polyvalent structure that encompasses either the individual's origin in a social collectivity or the individual's non-membership. Therefore, it is mentioned that in the event that the specifics and priorities of the social group to which the person belongs change, the person's perceptions change instinctively and mechanically.

One of the researchers of the problems of organizing mass riots in the Union of Soviet Socialist Republics in 1953-1980, V. A. Kozlov concludes that at that time mass riots were recognized as such riots in which people took part. Thus, on the basis of the archival data studied, it is shown that the practice in force at the time recognised as mass riots those in which a minimum of 300 people took part. Consistently, from a psychological point of view, the researcher explains the term crowd as an unstructured accumulation of people, lacking a clearly recognized common purpose, but who understand each other and who are concentrated among themselves by similarity of emotional state and a common object of attention [11, p. 209].

Russian magistrate V.T. Achimov, understands the notion of mass disorder as a criminal offence involving a huge public danger because it is inherently spontaneous and unpredictable and harms the public interest. In his view, it is regarded as a criminal offence involving a great danger to society because it is spontaneous and unpredictable in nature and violates many of the most important objects protected by criminal law. All this makes mass rioting one of the most dangerous crimes against public security, which requires law enforcement agencies to carefully establish all the elements of the crime necessary for the prosecution and punishment of those guilty of committing it [9, p. 93-94].

Russian philosopher V. N. Grigoriev tried to determine mass riots as intentional actions committed by a group of people - mob, which threatens public order and security and is accompanied by riots, arson, destruction of property, as well as violent or armed resistance to representatives of the authorities [10, p. 5].

dispensabile ale dezordinilor în masă, și anume: mulțimea și agresivitatea. Unele surse doctrinare recunosc și un al treilea element – violența, însă alte surse percep agresivitatea și violența drept elemente similare.

În sensul său ordinar, cuvântul „mulțime” se explică ca o adunare de oameni, indiferent de sex, vârstă, naționalitate, opinie, profesie, apartenență etnică, lingvistică, politică sau religioasă etc., care au în comun un anumit scop. Studiind latura psihologică a acestui cuvânt, se identifică o semantică diversificată.

Se specifică că într-o accepțiune, mulțimea înglobează o gamă diferită de trăsături ale persoanelor care o formează. Se prezumă că, în eventualitatea în care se formează o aglomerație de oameni, indiferent de obiectivul acestora, sentimentele, ideile și trăirile lor iau o direcție comună, iar conștiința personalității, în mod evident, dispare. Este clar că nu doar prin simplul fapt al prezenței unui număr de persoane care se află întâmplător unele lângă altele, poate fi obținut caracterul unei mulțimi ordonate. Respectiv, este demonstrat faptul că mai multe persoane întrunite în mod accidental într-un loc comun, fără a avea un scop bine determinat, nu poate fi o mulțime psihologică.

Într-o altă ordine de idei, se reliefează că dispariția conștientă a individualității persoanei și valorificarea stărilor și concepțiilor într-o direcție distinctă nu implică permanent prezența simultană a unui număr de indivizi într-un singur loc. Mii de indivizi izolați pot dobândi în anumite momente și sub influența anumitor stări violente caracteristicile unei mulțimi psihologice (de exemplu, în cazul unui eveniment național organizat la scară largă). În acest caz, este suficientă o simplă flacără de nemulțumire pentru a-și asuma imediat caracteristicile specifice actelor unei mulțimi. Pe de altă parte, un întreg popor, deși nu poate fi o aglomerație vizibilă poate deveni o mulțime sub acțiunea anumitor influențe.

Cea mai solidă caracteristică a unei mulțimi psihologice este că oricine ar fi membrii acesteia, modul de viață, ocupația, caracterul sau inteligența lor, faptul existenței unei mulțimi pune persoanele respective în fața unui spirit colectiv. Acest amănunt le predispozează să acționeze într-un mod foarte diferit de cel al unui individ aflat într-o stare de izolare.

Taking into account the explanations given above, it is pointed out that the literature recognises two indispensable elements of mass disorder, namely: crowding and aggression. Some doctrinal sources also recognise a third element of mass disorder - violence, but other sources perceive aggression and violence as similar elements.

In its ordinary sense, the word “crowd” is explained as a gathering of people, regardless of sex, age, nationality, opinion, profession, ethnic, linguistic, political or religious affiliation, etc., who share a common purpose. Studying the psychological side of this word, a diversified semantics can be identified.

It specifies that in one sense, a crowd encompasses a different range of traits of the people who form it. It is presumed that when a crowd of people gather together, regardless of their purpose, their feelings, ideas and experiences take on a common direction and the consciousness of personality obviously disappears. It is clear that it is not merely by the mere fact of the presence of a number of people who happen to be standing side by side that the character of an orderly crowd can be achieved. Respectively, it is shown that several persons accidentally gathered together in a common place, without having a well-determined purpose, cannot phase a psychological crowd.

In another order of ideas, it is emphasized that the conscious disappearance of the individuality of the person and the valorization of states and conceptions in a distinct direction does not imply permanently the simultaneous presence of a number of individuals in one place. Thousands of isolated individuals can, at certain moments and under the influence of certain violent states, acquire the characteristics of a psychological crowd (for example, in the case of a large-scale national event). In this case, a mere flare of discontent is enough to immediately assume the characteristics of the acts of a crowd. On the other hand, a whole people, although it may not be a visible agglomeration, can become a crowd under the action of certain influences.

The strongest characteristic of a psychological crowd is that whoever its members may be, their way of life, their occupation,

Cauzele care determină apariția caracterului deosebit al maselor sunt diverse. În primul rând, în mulțime individul capătă, doar din simpla pricină a numărului, sentimentul unei forțe invincibile, acest lucru permițându-i să cedeze instinctelor, pe care și le-ar reprima într-o altă împrejurare. O a doua cauză, contagiunea mintală, intervine deopotrivă pentru a determina caracterele speciale ale maselor și, totodată, orientarea lor. Contagiunea este un fenomen ușor de constatat. Astfel, într-o masă de oameni orice sentiment, orice act e contagios, într-atât de contagios încât individul își sacrifică foarte ușor interesul personal în favoarea interesului colectiv, ceva contrar naturii sale, de care omul nu este capabil decât atunci când face parte dintr-o mulțime. O a treia cauză este determinarea la indivizii unei mulțimi a unor caracteristici deosebite, adesea total opuse celor ale individului considerat aparte [7, p. 11-12]. Concluzia este că mulțimea este întotdeauna inferioară din punct de vedere intelectual decât individul izolat. Dar din punctul de vedere al sentimentelor și al acțiunilor pe care acestea le provoacă, mulțimea în funcție de circumstanțe poate fi mai bună sau mai rea decât individul. Totul depinde de natura sugestiei la care mulțimea este expusă [13].

Într-o altă ordine de idei, este indispensabilă explicarea definiției de agresivitate, în calitate de element al dezordinilor în masă, termen ce provine din latinescul „agresio”. Agresivitatea comportă în sine un spectru extins de definiții, după cum urmează: „orice formă de conduită orientată cu intenție către obiecte, persoane sau către sine, în vederea producerii unor prejudicii, a unor răni, distrugerii și daune”; „comportament verbal sau de acțiune ofensiv, orientat spre umilirea, minimalizarea sau chiar suprimarea fizică a celorlalți”; „acțiuni voluntare orientate asupra unei persoane sau a unui obiect care au drept motiv producerea într-o formă deschisă sau simbolică a unei pagube, jigniri sau dureri”; „o forță cu care omul își manifestă dragostea și ura față de ceilalți sau față de sine însuși și cu care încearcă să-și satisfacă propriile necesități”. Toate aceste definiții exprimă atât dimensiunea biologică, psihologică a agresivității cât și cea socială sau culturală. În spatele acestor definiții, se remarcă latura

their character or their intelligence, the fact of their existence as a crowd, puts them before a collective spirit. This moment predisposes people to act in a very different way from an individual in a state of isolation.

The causes that determine the emergence of the special character of the masses are various. First of all, in the crowd the individual acquires, simply by the sheer number, the feeling of an invincible force allowing him to give in to instincts that he would repress alone. A second cause, mental contagion, also intervenes to determine the special character of the masses and their orientation. Contagion is a phenomenon that is easy to observe, so that in a mass of people, every feeling, every act is contagious, so contagious that the individual very easily sacrifices his personal interest in favour of the collective interest, something contrary to his nature, of which man is capable only when he is part of a crowd. A third cause is the determination in individuals of the characteristics of a crowd, often totally opposed to those of the individual considered separately [7, p. 11-12]. The conclusion is that the crowd is always intellectually inferior to the isolated individual. But from the point of view of feelings and the actions they provoke, the crowd depending on the circumstances may be better or worse than the individual. It all depends on the nature of the suggestion to which the crowd is exposed [13].

In another vein, it is essential to explain the definition of aggression as an element of mass disorder, a term that comes from the Latin “agresio”. Aggression itself has a wide range of definitions, as follows: “any form of conduct intentionally directed towards objects, persons or oneself, with a view to causing harm, injury, destruction and damage”; “offensive verbal or action-oriented conduct aimed at humiliating, belittling or even physically suppressing others”; “deliberate actions directed against a person or object which have as their motive the production in an overt or symbolic form - of damage, offence or pain”; “a force with which a person manifests love and hatred towards others or himself and with which he tries to satisfy his own needs”. All these definitions express the biological,

dinamică a agresivității și scopul pentru care aceasta se produce din cauze externe sau interne specifice individului [8, p. 9].

Există o dimensiune naturală a agresivității, legată de supraviețuire și conservare, dar omul, prin capacitățile sale volitive, poate să strunească propria agresivitate. De asemenea, există anumite dimensiuni ale agresivității, benefice pentru om: dorința de a o lua de la capăt, mândria, promovarea propriilor puncte de vedere, în ciuda unor opoziții etc.. Agresivitatea simbolică: înjurătura, ridicarea tonului, amenințarea, iritarea etc. sunt acte care stau la marginea normalului, însă există și acte agresive sancționate penal. Orice infracțiune este o formă de agresivitate, prin consecințele ei [1, p. 57].

Al treilea element al dezordinilor în masă, recunoscut separat de agresivitate, adică violența, provine de la cuvântul latinesc „vis”, ceea ce înseamnă forță, superioritate, dominare psihică și fizică asupra unei persoane. Acest termen are mai multe conotații, însă fiind analizat în parte, se observă prezența unor trăsături individuale ale acestuia. Din punct de vedere juridic, violența este violarea generală a drepturilor ființei umane: dreptul la viață, la securitate, la demnitate și la integritate fizică și mentală. În sens general, ea desemnează folosirea forței fizice sau altor mijloace persuasive, pentru a aduce prejudicii unor bunuri, sau o vătămare a integrității unei persoane. În acest sens, un act de violență are, de cele mai multe ori, un caracter premeditat, fiind elaborat cu intenție sau semnificând intenția de a produce o suferință sau un prejudiciu fizic altei persoane. Pornind de la cele expuse, putem deduce că violența posedă următoarele caractere: este o formă de agresivitate manifestată în exterior; are la bază intenție distructivă; constituie frustrarea nevoilor general-umane [2, p. 3].

Jean-Claude Chesnais stabilește trei zone ale violenței: fizică, economică și morală. Este de reliefat că toate aceste forme de violență se manifestă diferit pe timpul crizelor contemporane. Tipologia violenței, într-o sinteză, poate fi acceptată ca fiind:

a) violența privată, care la rândul său poate fi: violența criminală: mortală (omorârea, asasinarea, otrăvirea, execuții capitale); corporală (lovituri și răniri voluntare); sexuală (violul). Violența non-criminală: suicidul

psychological, social and cultural dimensions of aggression. Behind these definitions, the dynamic side of aggression and the purpose for which it is produced by external or internal causes specific to the individual are noted [8, p. 9].

There is a natural dimension to aggression, related to survival and preservation, but man, through his volitional capacities, can control his own aggression. Then there are certain dimensions of aggression that are beneficial to man: the desire to start over, pride, promoting one's own views despite opposition, etc. are examples of aggressive acts. Symbolic aggression: swearing, raising one's voice, threatening, irritating, etc. are acts which are on the edge of normality, but there are also aggressive acts which are punishable by law. Any crime is considered a form of aggression, because of its consequences [1, p. 57].

The third element of mass disorder, recognised separately from aggression, violence comes from the Latin word “vis”, which means force, superiority, mental and physical domination over a person. This term has several connotations, but when analysed in part, it reveals its individual features. From a legal point of view, violence is the general violation of human rights: the right to life, security, dignity and physical and mental integrity. In a general sense, it refers to the use of physical force or other persuasive means to cause damage to property or injury to a person's integrity. In this sense, an act of violence is often premeditated, being intentional or signifying the intention to cause physical harm or suffering to another person. From the above, we can deduce that violence has the following characteristics: it is a form of externally manifested aggression; it is based on destructive intent; it constitutes the frustration of general human needs [2, p. 3].

Jean Claude Chesnais establishes three areas of violence: physical, economic and moral. It is worth noting that all these forms of violence manifest themselves differently during contemporary crises. The typology of violence, in a synthesis, can be accepted as:

a) private violence, which in turn can be: - criminal violence: lethal (murder, assassination, poisoning, capital executions); cor-

și tentativa de suicid; accidentele (rutiere, de muncă);

b) violența colectivă: violența cetățenilor contra puterii, terorismul, revoluțiile și grevele, violența puterii contra cetățenilor, terorismul de stat, violența industrială;

c) violența paroxistică – războiul [6, p. 26].

Per ansamblu, orice criză, la caz, dezordinile în masă, poate avea două etape distincte: a) etapa de escaladare, generatoare de tensiuni; b) etapa de regres. Aceste etape ar putea fi, la rândul lor, caracterizate de stări. Momentul trecerii de la prima etapă la cea de-a doua poate să survină după oricare din stările care definesc procesul crizei. Etapa de escaladare cuprinde stările de: pace, diferend, confruntare și conflict armat. Etapa de regres este definită doar de două stări: „detensionarea situației” și „noua stabilitate” [6, p. 43-44].

Conform considerentelor cercetătorilor ruși pot fi evidențiate trei etape ale dezordinilor în masă, care necesită să survină succedat: apariția, desfășurarea și lichidarea acestora.

Evoluția în timp a dezordinilor în masă este mai practică și mai avantajoasă, deoarece fiind urmărite caracteristicile acestora la fiecare etapă, cu ușurință pot fi elaborate diverse tactici și strategii pentru acționarea forțelor de ordine, în vederea prevenirii și suprimării actelor violente. Însăși analiza acesteievoluții contribuie atât la identificarea cu exactitate a componenței de infracțiune, cât și prezicerea consecințelor, precum și planificare activităților de curmare a dezordinilor în masă.

Se specifică că în doctrina juridică nu există un clasament bine determinat al etapelor, întrucât dezordinile în masă se pot isca într-o manieră fulgerătoare, fapt ce generează dificultăți în determinarea etapei de dezvoltare a conflictului.

De regulă, la prima etapă, se localizează participanții la conflict, care pot fi divizați în funcție de naționalitate, rasă, sex, religie, apartenență politică etc. Respectiv, în momentul în care una din părți nu agreează obiectivele/preocupările celeilalte părți, se dezvoltă febrilitatea între acestea, motiv pentru care apare și conflictul.

La a doua etapă, de obicei se desfășoare acțiuni concrete și active. Astfel, se mărește numărul atacurilor asupra forțelor de ordine,

poral (blows and voluntary injuries); sexual (rape). Non-criminal violence: suicide and attempted suicide; accidents (road traffic, occupational);

(b) collective violence: violence of citizens against power, terrorism, revolutions and strikes, violence of power against citizens, state terrorism, industrial violence;

c) paroxysmal violence - war [6, p. 26].

Overall, any crisis, in the case of mass disorder, can have two distinct stages: a) the escalation stage, generating tensions; b) the regression stage. These stages could in turn be characterised by states. The moment of transition from the first stage to the second may occur after any of the states that define the crisis process. The escalation stage includes the states of: peace, dispute, confrontation and armed conflict. The regression stage is defined by only two states: “de-escalation” and “new stability” [6, p. 43-44].

According to the considerations of Russian researchers, three stages of mass disorders can be highlighted, which need to occur successively: their emergence, unfolding and liquidation.

The development of mass riots over time is more practical and advantageous, because by following their characteristics at each stage, various tactics and strategies can easily be developed for law enforcement action to prevent and suppress violent acts. However, the analysis of the research of the evolution contributes both to the accurate identification of the crime component and the prediction of the consequences, as well as to the planning of activities to curb mass disorder.

It should be noted that there is no clear classification of stages in legal doctrine, as mass disorder can erupt in a flash, which makes it difficult to determine the stage of development of the conflict.

As a rule, the first stage locates the participants in the conflict, who can be divided according to nationality, race, gender, religion, political affiliation, etc. In other words, when one party does not agree with the objectives/occupations of the other party, the fever develops between them, which is why conflict arises.

inclusiv prin folosirea mijloacelor speciale ale acestora, pentru a le utiliza în vederea destabilizării ordinii și securității publice.

La etapa a treia, este provocat haosul, iar situația devine incontrolabilă de către organele abilitate. Prin urmare, se înmulțesc cazurile de atac asupra forțelor de ordine, sunt atacate obiectivele strategice, cum ar fi clădirile instituțiilor de stat, sunt antrenate persoane noi, care în mod vădit destabilizează situația, se multiplică numărul de victime, inclusiv în rândul persoanelor care nu participă activ la dezordini în masă.

Urmare descrierii succinte a etapelor dezordinilor în masă, este oportună reliefaarea unor particularități importante ale acestora, și anume: limitele de timp și durata dezordinilor în masă. Este de menționat că unele dintre ele pot avea o durată îndelungată, mai exact prima și a treia etapă. Debutul primei etape este mai complicat de identificat, însă pot apărea ipoteze cu privire la participanți și cauzele ivirii conflictului.

Începutul etapei a doua se confirmă prin faptul că mulțimea se activează, apar atacuri asupra forțelor de ordine, se intensifică presiunea. Etapa a treia se definește exclusiv prin însăși începutul dezordinilor în masă.

În reflecția conjuncturii expuse, se concluzionează că dezordinile în masă sunt acțiunile unei mulțimi, care prezintă un pericol real atât pentru ordinea și securitatea publică, cât și pentru siguranța societății, care se manifestă prin comiterea de violențe, pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, prin aplicarea armei de foc sau altor obiecte utilizate în calitate de armă, precum și de opunere de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților [3].

Dezordinile în masă sunt prezente sub orice formă și în orice societăți, indiferent de sistemul politic al statului respectiv. Mai mult decât atât, acestea sunt considerate una dintre formele de manifestare a atitudinii negative sau a revoltelor unor grupuri de oameni față de o circumstanță/împrejurare politică sau socială.

Pentru a pătrunde în esența dezordinilor în masă, este imperativă studiarea și deducerea criteriilor de clasificare a dezordinilor în masă.

În mare parte, autorii ruși disting dezordinile în masă ținând cont de conținutul acestora. Astfel, se prezumă că acestea deri-

In the second stage, concrete and active actions usually take place. Thus, the number of attacks on the forces of law and order is increased, including by the participants are assimilated their special means to use them in destabilizing public order and security.

In the third stage, chaos is provoked and the situation becomes uncontrollable by the competent bodies. As a result, the number of attacks on the forces of law and order increases, strategic objectives such as the buildings of state institutions are attacked, new people are recruited who clearly destabilise the situation, and the number of casualties increases, including among people who do not actively participate in mass disorder.

Following the brief description of the stages of mass disorder, it is appropriate to highlight some important features of mass disorder, namely: the time limits and duration of mass disorder. It should be noted that some of them can last for a long time, particularly the first and third stages. The onset of the first stage is more complicated to identify, but hypotheses may arise about the participants and the causes of the conflict.

The beginning of the second stage is confirmed by the fact that the crowd becomes more active, attacks on the forces of law and order occur, and the pressure intensifies. The third stage is defined solely by the very beginning of mass disorder.

Reflecting the above-mentioned conjuncture, it is concluded that mass riots are the actions of a mob, which present a real danger both to public order and security and to the safety of society, manifested by the commission of violence, riots, arson, destruction of property, the use of firearms or other objects used as weapons, as well as violent or armed resistance to representatives of the authorities [3].

Mass disorder is present in all forms and in all societies, regardless of the political system of the state concerned. Moreover, they are considered to be one of the forms of manifestation of the negative attitude or rebellion of groups of people towards a political or social circumstance/occurrence/event etc.

In order to understand the essence of mass disorder, it is imperative to study and de-

vă din activități politice (proteste, mitinguri, demonstrații etc.), sau se prezintă în calitate de tulburări care apar întâmplător ori spontan în rezultatul unor diferende iscate din diverse motive, sau tulburări ce constau în acțiuni huliganice și încălcări în grup a ordinii și securității publice.

Prin urmare, identificarea unor criterii concrete de clasificare contribuie la cercetarea amplă, din toate punctele de vedere, a acestui fenomen, cum ar fi: cauzele apariției, caracterul, urmările, locul comiterii, durata acestora și numărul participanților.

În scopul evidențierii mai multor criterii de grupare a dezordinilor în masă, au fost examinate doctrinele juridice ruse și române, respectiv în continuare urmează prezentarea clasificărilor vizate în opiniile cercetătorului rus S. A. Starostin și ale specialiștilor români A. Bogdan-Tucicov, M. Golu, P. Golu și alții.

Astfel, potrivit cercetătorului rus, se evidențiază următoarea clasificare:

1. În funcție de cauzele apariției: 1) politice, 2) economice, 3) sociale, 4) etnice, 5) religioase, 6) ecologice, 7) cauzate de acțiunile ilegale ale forțelor de ordine.

2. În funcție de urmările survenite: 1) cauzarea decesului, 2) cauzarea unor vătămări integrității corporale sau afectarea sănătății indiferent de gradul acestora, 3) cauzarea unor prejudicii materiale.

3. În funcție de locul comiterii dezordinilor în masă: 1) în localități, 2) în instituții penitenciare.

4. În funcție de durata dezordinilor în masă: 1) de lungă durată, 2) intermitente.

5. În funcție de numărul participanților: 1) până la 100 de persoane, 2) până la 1000 de persoane, 3) până la 10 000 de persoane, 4) mai mult de 10 000 de persoane.

6. În funcție de modul de declanșare: 1) spontane, 2) premeditate [12].

Consecvent, potrivit specialiștilor români menționați, riscurile ce afectează securitatea națională pot fi clasificate în funcție de: domeniul de activitate; entități comunitare și religioase; arie geografică; timp; volum; importanță (interes, gravitate); probabilitate.

1. În funcție de domeniile de activitate: 1) economice, 2) politice, 3) informaționale, 4) sociale, 5) culturale, 6) ecologice, 7) tehnologice, 8) militare.

duce the criteria for classifying mass disorder.

For the most part, Russian authors distinguish mass disorders by their content. Thus, they are presumed to derive from political activities (protests, rallies, demonstrations, etc.), or to take the form of disturbances that occur by chance or spontaneously as a result of disputes arising for various reasons, or disturbances consisting of hooligan actions and group violations of public order and security.

The identification of specific criteria for classification therefore contributes to comprehensive research into this phenomenon from all points of view, such as the causes, nature, consequences, place of occurrence, duration and number of participants.

In order to highlight several criteria for grouping mass disorders, Russian and Romanian legal doctrines were examined, respectively, the following is a presentation of the classifications concerned in the opinions of Russian researcher S. A. Starostin and Romanian specialists A. Bogdan-Tucicov, M. Golu, P. Golu and others.

Thus, according to the Russian researcher S. A. Starostin, the following classification is highlighted:

1. according to the causes of occurrence: 1) political, 2) economic, 3) social, 4) ethnic, 5) religious, 6) ecological, 7) caused by illegal actions of law enforcement.

2. Depending on the consequences: 1) causing death, 2) causing injury to body or health of whatever degree, 3) causing material damage.

3. Depending on the place of mass disorder: 1) in localities, 2) in prisons.

4. According to the duration of mass disorder: 1) long-lasting, 2) intermittent.

5. By number of participants: 1) up to 100 persons, 2) up to 1000 persons, 3) up to 10 000 persons, 4) more than 10 000 persons.

6. According to the mode of triggering: 1) spontaneous, 2) premeditated [12].

Consequently, according to the Romanian specialists mentioned, risks affecting national security can be classified according to: fields of activity; community and religious entities; geographical area; time; volume; importance (interest, seriousness); probability.

2. În funcție de entități comunitare și religii: 1) etnice și 2) religioase.

3. În funcție de timp: 1) prezente, 2) viitoare, care pot fi: imediate, apropiate, de termen mediu și de termen lung; 3) permanente.

4. În funcție de aria geografică și spațială: 1) externe, care pot fi: globale și zonale, 2) interne, 3) cosmice.

5. În funcție de volum: 1) mici, 2) mari, 3) foarte mari.

6. În funcție de importanță (interese, gravitate): 1) vitale, 2) foarte importante, 3) importante.

7. În funcție de probabilitate: 1) sigure (asumate) 2) previzibile (potențiale, probabile), 3) imprevizibile [5, p. 11-12].

CONCLUZII.

Abordarea problematicii cu referire la dezordinile în masă constituie un aspect actual și important. Urmare analizei noțiunilor și criteriilor de clasificare a dezordinilor în masă, se conchide că noțiunea prenotată a fost abordată atât în literatura de specialitate națională, cât și în cea internațională. Se specifică că în legislația națională nu se regăsește nici explicația noțiunii de dezordini în masă și nici gruparea acestora în funcție de anumite criterii. Prin urmare, se reliefează că studiul doctrinei juridice cu privire la subiectul cercetat a contribuit la consolidarea unei idei uniforme și clare cu privire la conceptul de dezordini în masă.

Per ansamblu, dezordinile în masă constituie un fenomen social negativ, care prezintă un mare pericol pentru societate, fiind iscate atât în legătură cu desfășurarea unor demonstrații, proteste, cât și în timpul organizării altor măsuri. Dezordinile în masă diferă între ele prin spontaneitatea adunării mulțimii pentru a aplica violența și prin planificarea din timp a acestor violențe cu reparțizarea clară a rolurilor.

Într-o altă ordine de idei, se punctează că clasificarea dezordinilor în masă este de o însemnătate majoră, deoarece fiecare criteriu delimitativ indică temeuri de apariție și dezvoltare a acestora. Este important de specificat că fiecare tip de dezordini în masă poate fi înțeles în mod particular. Astfel, identificarea grupării corecte a dezordinilor în masă permite, în cele mai multe cazuri, constatarea cauzelor acestora.

1. According to areas of activity: 1) economic, 2) political, 3) informational, 4) social, 5) cultural, 6) environmental, 7) technological, 8) military.

By community entities and religions: 1) ethnic and 2) religious.

3. By time: 1) present, 2) future, which can be: immediate, near, medium and long-term; 3) permanent.

4. By geographical and spatial area: 1) external, which can be: global and zonal, 2) internal, 3) cosmic.

5. By volume: 1) small, 2) large, 3) very large.

6. By importance (interests, gravity): 1) vital, 2) very important, 3) important.

7. By probability: 1) certain (assumed), 2) predictable (potential, probable), 3) unpredictable [5, p. 11-12].

CONCLUSIONS.

Addressing the issue of mass disorder is a topical and important issue. Following the analysis of the concepts and criteria for classifying mass disorder, it is concluded that the concept has been addressed in both national and international literature. It is specified that national legislation does not explain the concept of mass disorder or group them according to certain criteria. Therefore, it is noted that the study of legal doctrine on the subject has helped to consolidate a uniform and clear idea of the concept of mass disorder.

On the whole, mass disorder is a negative social phenomenon, which poses a great danger to society, and is caused both in connection with demonstrations, protests and other measures. Mass riots differ from each other in the illegality of gathering crowds to apply violence and in the advance planning of such violence with clear division of roles.

In another vein, it is pointed out that the classification of mass disorder is of major significance, since each delimiting criterion indicates the grounds for its emergence and development. It is illustrative to specify that each type of mass disorder can be understood in a particular way. Thus, identifying the correct grouping of mass disorders makes it possible in most cases to ascertain their causes.

